

WILKIE COLLINS
PÁRBAJ AZ ERDŐBEN

FORDITOTTA
MIKES LAJOS

BUDAPEST.
LAMPEL RÓBERT (WODIANER F. ÉS FIAI)
CS. ÉS KIR. ÜDV. KÖNYVKERESKEDÉS KIADÁSA.

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2015
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5572-74-6 (online)
MEK-14455

A MENTŐ TANUK VALLOMÁSA A VÉDŐ-ÜGYVÉD IRODÁJÁBAN.

ELSŐ FEJEZET.

Első tanu. Laroche Berta kisasszony Nettlegrove-Hallból a következőket vallja:

Június havának közepe táján, 1817-ben, Derbyshireban utaztam, a maxlesworthi fürdőbe kurára, legközelebbi, még élő rokonom, nagynéném kíséretében.

Egyetlen gyermek vagyok s legutóbbi születésem-napján huszonegy esztendő voltam. Mikor nagykorúsítottak, egy házat örököltem Derbyshireban és földeket, valamint egy csomó készpénzt és értékpapírt, összesen százezer sterling fontot.

Ami neveltetésben részesültem, mind életem utolsó két-három esztendejében történt, s általában véve nem láttam semmit az előkelő társaságból, sem Angliában, sem sehol másutt az egész művelt világon. De azért azt hiszem, mind e hátrány mellett is kifogástalan tanu lehetek.

De bármint legyen is, a tiszta igazságot akarom elmondani.

Atyám francia telepes volt Szt.-Domingo szigetén. Mikor meghalt, én még nagyon fiatal voltam. Annyi vagyont hagyott anyámra és rám, hogy megélhettünk a sziget egyik félreeső részén, ahol kis birtokunk volt.

Anyám angol nő volt. Gyöngye egészsége szükségképen maga után vont, hogy én a nap legnagyobb részében a cselédség felügyeletére voltam bízva. Jóságát sohasem felejthetem el; de szerencsétlenségemre tudatlansága éppen oly nagy volt, mint jósága. Ha elég gazdagok lettünk volna, úgyhogy hozathatunk egy megfelelő angol vagy francia nevelőnőt, akkor minden rendben lett volna. Csakhogy annyi vagyonunk nem volt. És szegyenkezve vallom meg, hogy már csaknem tizenhárom esztendő voltam, mire jól megtanultam írni és olvasni.

Négy további év telt el, amikor életünkben fontos változás következett be; átköltöztünk Szent-Domingóból Angliába.

Anyám távoli rokona volt egy ősi, gazdag angol családnak, s e büszke emberek komolyan megbotránkoztak anyámon, mikor egy ismeretlen idegennek a felesége lett, akinek semmi egyebe nem volt, amiből megélhetett, mint Nyugatindióban egy darab földje. Mivel anyám rokonaitól semmit sem várhatott, mindennél többre becsülte boldogságát a szeretett férfiúval, s én is azt hiszem, hogy igaza volt. E perctől fogva a család feje többé nem törődött anyámmal. Tizennyolc esztendő alatt, mialatt anyám, mint hitves, anya és özvegy távol élt hazájától, egyetlen egy levelet sem kapott Angliából.

Éppen születésem napjának tizenhetedik fordulóját ünnepeltük, mikor megérkezett az első levél, amely arról értesítette anyámat, hogy nem kevesebb, mint három olyan embert ragadt el a halál, aki anyám és a családi birtok némely részeinek öröksége között állt. Ily módon a birtok és minden egyéb, amit már említettem, a törvény értelmében anyámra szállt, s végül még élő rokonai is hajlandók voltak megbocsátani neki.

Rendeztük ügyeinket Szent-Domingóban s Angliába siettünk, hogy birtokba vegyük ujonnan szerzett vagyonunkat.

Eleinte úgy látszott, hogy a hazai éghajlat jó hatással van anyám egészségére. De ez csak ideiglenes gyógyulás volt. Nyugatindia éghajlata végzetesen megrongálta anyám egészségét, s amikor éppen fogadtunk valakit, aki alkalmas lett volna arra, hogy elhanyagolt neveltetésem pótolja, hirtelen az történt, hogy állandóan szükség volt rám anyám betegágyánál.

Gyöngéden szeretttük egymást és nem akartuk, hogy idegen ápolónők tolakodjanak közénk. Nagynéném, anyám nővére, váltott fel, mikor pihennem kellett.

Hét hosszú, szomorú hónapig szenvedett szegény anyám. Csak egy emlékem van, amely vigasztal: anyám utolsó csókja. - Békében hunyt el, mialatt fejét keblemen pihentette.

Csaknem tizenkilenc éves lettem, mikor kellőképpen elszántam magamat arra, hogy komolyan gondolok magamra és jövőmre. Ilyen korban nem szívesen veti magát alá az ember először egy nevelőnő hatalmának. Mivel nagynéném volt a társam és védelmezőm, kijelentettem, hogy magam fogom megválasztani tanítóimat és magam ügyelek további képeztetésemre.

De terveimet a családfő nem helyeselte. Kijelentette - nagyon igazságtalanul, mint a következők igazolták - hogy nagynéném nem alkalmas arra, hogy rólam gondoskodjék, mert élete utolsó éveit teljesen visszavonulva töltötte. Nagyon jó lélek - ennyit elismert róla - de nem ismeri a világot és nem szilárd jellemű. Arra, hogy engemet a nyilvános társaságba bevezessen és neveltetésemre felügyeljen, egy megfelelő személy van csak, s ez az a magasztos lelkű, művelt hölgy, aki az ő leányait oktatta.

Illendő hálával és tisztelettel visszautasítottam tanácsát. Fellázított már maga az a gondolat is, hogy anyám halála után így hamar egy idegennel éljek együtt. Ezenkívül szerettem nagynénémét és ő is szeretett engem. Miután a család feje tudomást szerzett szándékomról, többé velem sem törődtek, úgymint valaha az anyámmal.

Igy éltem jó nagynénémmel teljesen visszavonultan, és szakadatlanul azon fáradoztam, hogy lelkemet műveljem, amíg huszonegy esztendősem nem lettem. Végre nagykorúsítottak, s jogom volt önállóan gondolkozni és cselekedni. Nagynéném gyöngéden megcsókolt. Anyámról beszélgettünk és egymást átölelve sírtunk azon a fontos napon, amely engem gazdag leánnyá tett.

De nemsokára nem a holtért való hasztalan kesergés, hanem egészen más fájdalom tett próbára s más könnyekkel kellett megtelni szememnek, nem azokkal, amiket jó anyám emlékezetének szenteltem.

MÁSODIK FEJEZET.

De most visszatérek maxlesworthi fürdőkúrámra, 1817. júniusában. Ez a híres hazai fürdő csak nyolc-kilenc mérföldnyire volt új otthonomtól, Nettlegrave-Halltól. Pár hónap óta gyöngé, kedvetlen voltam, és orvosunk azt tanácsolta, hogy utazzunk másfelé és tegyük próbát a maxlesworthi gyógyforrásokkal.

Nagynéném meg én kényelmesen berendezkedtünk Maxlesworthban s ajánló-levelet is vittünk magunkkal a fürdő orvosához. Ez az egyébként jóakaró és tiszteletreméltó férfi lett oka később ártatlanul mindama kisértésnek és zavarnak, amely új életem kezdetén szorongatott.

Az ajánló-levél átadása után való nap találkoztunk az orvossal a nyilvános sétatéren.

Két fiatal ember társaságában volt, akik amennyire csekély tapasztalatommal ruhájukról és modorukról megítélhettem, előkelő úri emberek voltak. Az orvos néhány barátságos szót váltott velünk s azután újra visszatért társaihoz. A két fiatal ember rám nézett, s kalapjukat levéve üdvözöltek, mikor nagynénémmel együtt folytattam a sétát.

Bevallom, hogy a következő pár nap alatt olykor-olykor visszagondoltam a két előkelő idegenre, különösen az alacsonyabbra, aki véleményem szerint kettőjük közül a szebbik volt.

Ha ez a vallomás kissé merésznek tetszik, ne feledjék, hogy Szt. Domingó szigetén sohasem tanítottak arra, hogy érzelmeimet eltitkoljam, s hogy az, ami Angliába érkezésünk után történt, lehetetlenné tette rám nézve, hogy velem egykorú más fiatal hölgyek társaságába kerüljek.

Másnap, mialatt rendes gyógyvizemet ittam, - mellesleg szólva rendkívül piszkos volt a víz - az orvos hozzánk csatlakozott.

Míg egészségemről kérdezősködött, megjelent újra a két idegen és újra megemelte kalapját. Várakozó pillantással tekintettek az orvosra, és ez - amint sejtem, a két ifjúnak már megelőzően tett ígérete folytán - formszerűen bemutatta őket nagynénémnek és nekem. Az egyik (először a csinosabbat említem) Stanwick Artur kapitány volt az indiai seregből, aki szabadságon volt itthon és Maxlesworthban tartózkodott fürdőkúrán; a másik Varleigh Lionel volt Amerikából, Bostonból, aki miután egész Európát beutazta, Angliába is ellátogatott s most Maxlesworthban tartózkodott, hogy barátja, a kapitány, ne legyen egyedül.

A két ifjú, mivel a bemutatkozás közben kétségtelenül észrevették, hogy én egy kissé elfogult voltam, tapintatosan tartózkodott attól, hogy társaságukat ránk erőltesse.

Stanwick kapitány megnyerően mosolyogva bajuszát pödörte és azt kérdezte tőlem, vajjon hasznomra vált-e már némileg a fürdőkúra. Majd áradozva dicsérte Maxlesworth igéző környékét s azután elfordulva tőlem, nagynénémhez kezdett beszélni.

Varleigh úr lépett a helyébe. Varleigh úr, aki nélkülözte a szép barkó előnyét, komoly méltósággal beszélt:

- Egy ízben pusztán kíváncsiságból megízleltem a gyógyforrásnak a vizét s ezért teljesen megértem azt a kifejezést, kisasszony, amelyet a kegyed arcán észrevettem az imént, mikor pohár vizét megitta. Engedje meg, hogy megkínálhassam valamivel, ami a víz kellemetlen utóízét megszünteti.

Beszéd közben kivett a zsebéből egy csinos kis dobozt, amely tele volt cukros mandulával, és átnyújtotta.

- Párisban vettem, jegyezte meg. - Mivel sokáig éltem Franciaországban, megszoktam, hogy ilyen csekélységekkel szolgáljak a hölgyeknek és a gyermekeknek. Az ön helyében, kisasszony, nem mutatnám meg az orvosnak, mert ő is, mint az orvosok rendszeren, idegenkedik a cukros mandulától.

E különös figyelmeztetés után meghajolt és szerényen visszahúzódott.

Mikor később visszagondoltam erre az első találkozásra, nem tagadhattam, hogy az angol kapitánynak - noha ő volt a szebbik a két fiatal úr közül és nagyon finom modora volt - nem sikerült elfogultságomat eloszlatnia. Ellenben az amerikai vándor mesterkéletlen nyíltsága és jó kedve nagyon megtetszett nekem. Volt bátorságom ránézni és szivességét megköszönni; sőt jó kedvem is kerekedett, mikor részvétét fejezte ki, észrevéve, hogy arcomat elfintorítottam, mialatt lenyeltem a kellemetlen ízű vizet. És mégis, mialatt éjjel ébren heverésztem és azon tűnődtem, vajjon találkoznék-e másnap is új ismerőseinkkel, az angol kapitány volt az, akivel örömeztőbb szerettem volna újra találkozni, és nem az amerikai vándor. Most már ezt csak a saját fonáságomnak tudom be. Nagy Isten! Most már jobban tudom, mint akkor.

Másnap reggel megjelent az orvos fogadónkban s rendkívüli látogatást tett nagynénémnél. Ürügyet koholt, hogy engem a szomszéd szobába küldjön. Én, mivel szándékát kiláttam, nagyon kíváncsi lettem. Engedtem kívánságának.

Még nyíltabban beszéljek? Bevalljam, hogy nem resteltem az ajtó mögött hallgatódzni?

Hallottam, hogy kedves öreg néném ártatlanul így szólt:

- Doktor úr! remélem, nem tapasztalt semmi olyasmit, ami nyugtalaníthatna Berta egészségét illetőleg?

Az orvos elnevette magát.

- Nagyságos asszonyom, - szólt, - Berta kisasszony egészsége a legcsekélyebb aggodalomra sem ad okot. Nyugodt lehet kegyed is ép úgy, mint én. Látogatásomnak egészen más a célja. Igazolni akarom magamat, mert tegnap azt a két fiatal urat bemutattam nagyságos asszonyoméknak. Berta kisasszony szépsége rendkívüli hatást gyakorolt mind a kettőjükre és sürgetve kértek, hogy mutassam be őket. Az ilyen bemutatás, alig szükséges mondanom, rendkívüli kivétel nálam az általános szabály alól; száz eset közül kilencvenkilencben nemet mondtam volna. De Stanwick kapitányt és Varleigh urat illetőleg teljességgel nem volt okom aggodalomra. Engedje meg, hogy biztosítsam arról, hogy nem kalandor szerencsehajhászokat mutattam be. Mind a két férfi előkelő, vagyonos ember. Stanwick úr családját évek óta nagyon jól ismerem és Varleigh úr legrégibb, még élő barátomtól hozott ajánló-levelet, amelyben barátom a szó-szoros értelmében kezességet vállal Varleigh úr kifogástalan úri-ember voltaért. Varleigh úr a gazdagabb a két férfi közül, s véleményem szerint, semmi sem ajánlhatja őt annyira, mint az a körülmény, hogy bár hosszú ideig tartózkodott Párisban és Bécsben, mégis megőrizte a maga egyszerű, keresetlen modorát. Stanwick kapitány modora ugyan könnyedebb és megnyerőbb, de a mélyebb pillantás talán azt veszi észre, hogy véralkata hajlik a heveskedésre és zsarnokságra. De különben megvan mindannyiunknak a magunk hibája. Csak annyit mondhatok mind a két fiatal barátomról, hogy nagyságos asszonyom egész nyugodtan kitüntetheti őket bizalmával, ha esetleg sikerül nekik a nagysád és unokahuga tetszését megnyerniök. Mivel most már, remélem, minden kétséget eloszlattam, ami nagyságos asszonyomat nyugtalaníthatta, kérem, tessék Berta kisasszonyt újra behivatni. Nagyon sajnálnám, ha talán épen a mai napra való terveik kovácsolásában háborgattam volna nagyságos asszonyomékat.

Az udvarias, bőbeszédű orvos elhallgatott egyszerre s én elugrottam az ajtó mögül.

Az napra tervbe vettük azt is, hogy kocsizunk egyet szórakozás céljából a város közeli remek környékén. Két udvarlóm lóháton csatlakozott hozzánk. A lovaglásban túlszárnyalta a kapitány Varleigh urat. Tökéletes volt a lovagló ruhája és ritka szépen ülte meg a lovat. Az angol jobbról, az amerikai balról lovagolt a kocsi mellett. Mind a kettő kellemes társalgó volt; de Varleigh úr általában többet látott a világból, mint Stanwick kapitány, s föltétlenül érdekesebb és szórakoztatóbb volt a társasága.

Mialatt visszafelé haladtunk, érdekelni kezdett egy sűrű erdő, amely nem messze az országutttól terült el egy bérc oldalán, pompás látványt nyújtva.

- Istenem! sóhajtottam szinte önkéntelenül, - de szívesen sétálnék ebben az erdőben!

Meggondolatlan, futólagos megjegyzés volt; de jaj! milyen emlékek tolnak lelkembe, most, hogy visszagondolok rá!

Stanwick kapitány és Varleigh úr azonnal leugrott a lóról és ajánlkozott, hogy elkísér az erdőbe. A kocsis figyelmeztette őket, hogy nagyon vigyázzanak, mert, amint mondta, már sokan eltévedtek ebben az erdőben. Kérdeztem, hogy hívják az erdőt? Herne-erdő volt a neve. Nagynéném eleinte nem igen volt hajlandó kényelmes ülését elhagyni; de végül mégis csak hozzánk csatlakozott.

Mielőtt benyomultunk az erdőbe, Varleigh úr megállapította kis zseb-delejtűjével az országút fekvését. Stanwick kapitány kinevette őt és karját kínálta nekem. Mivel a társadalmi formásokban és a kacérkodásban járatlan voltam, csak ösztönszerűen éreztem, hogy egyik

fiatal embert sem szabad elhamarkodva a másik rovására kitüntetnem. Így tehát nagynéném karjába kapaszkodtam és ekkép rendeztem az ügyet.

Kigyózó gyalogösvény vezetett az erdőbe. Közelebről szemlélve, az erdő nem igen elégítette ki várakozásomat; minél mélyebbre nyomultunk, annál komolyabb és barátságtalanabb lett. A sűrűn álló fák lombozatán a fény nem törhetett sehol sem keresztül. A köd lassacskán oly sűrű udvarba kerített, hogy borzongani kezdtem. A sűrű cserjésben olykor-olykor, amint valami láthatatlan teremtmény kúszott vagy szökkent odébb, sejtelmes zörejt támadt. Az ösvény egyik fordulójánál egy kis tisztásra bukkantunk és újra megláttuk a napfényt és az eget. De épen e helyütt történt valami nagyon kellemetlen dolog. Egy kigyó siklott keresztül a szabad téren éppen lábam előtt, s én elég oktanul elkiáltottam magam. A kapitány agyonütötte lovagló ostorával az állatot, és láttam, hogy nagy kedve telt benne. Ennek nem nagyon örültem.

Elhagytuk a tisztást és rátértünk egy másik, majd egy harmadik ösvényre. S a borzalmas erdő egyre jobban kedvetemet szegte. Nagynénémmel együtt azt javasoltam, hogy jó lesz visszatérni a kocsinkhoz. De a mint visszafelé haladtunk, letértünk a jó útról és egy pillanatra eltévedtünk. Varleigh úr elővette delejtűjét és egy határozott irányba mutatott. Stanwick kapitány, aki csupán a saját féltékeny hangulatától kért tanácsot, az ellenkező irányba mutatott. Mi Varleigh úr vezetését követtük és vissza is jutottunk csakhamar a tisztásra. Varleigh a kapitányhoz fordult és jókedvűen így szólt:

- Látja, a delejtűnek volt igaza.

Stanwick kapitány élesen így válaszolt:

- Nemcsak egy út vezet ki az angol erdőkből; ön úgy beszél, mintha valami amerikai őserdőben volnánk.

Varleigh úr látszólag nem vette észre a kapitány heveskedését. Egy kis szünet támadt. A két férfi a tisztás barna földjén szemtől-szemben állt egymással - s az angol friss arcszine, gesztenyebarna haja és szakála s merész tekintetű, nyílt, kék szeme éles ellentéte volt az amerikai halvány színének, fekete, rövid hajának s élesen figyelő tekintetének és finom metszésű arcának. De ez csak egy szempillantásig tartott; alig kezdtem nyugtalankodni, már is újra uralkodtak magukon és visszavezettek bennünket a kocsinhoz, miközben oly barátságosan beszélgettek egymással, mintha semmi sem történt volna. De még napok múlva is élénken visszaemlékeztem arra a jelenetre ott a tisztáson, - a két férfi arcára és alakjára s a fák sötét sorára, amely minden oldalról körülzárták őket, a kis darab barna, kerek földre, amelyen állottak - s ez az emlékezés folyton elűzte lelkem derűsebb, boldogabb gondolatait.

Mikor nagynéném megkérdezett, jól mulattam-e, nagy meglepetésére nem-mel feleltem kérdésére. S mikor az okát kérdezte, csak annyit tudtam felelni neki:

- A Herne-erdő mindent elrontott.

HARMADIK FEJEZET.

Azóta három hét telt el.

Ha visszagondolok rá, újra megszáll a rémület, amelynek ama szörnyű napok alatt rabja voltam. Meg akarom mondani az igazat habozás nélkül; de legalább annyira szeretnék a saját érzelmeimre tekintettel lenni, hogy egynémelyik részletnél oly rövid legyek, amint csak lehetek. Viselkedésemet a két férfival szemben, akik értem vetélkedtek, legvilágosabban úgy jellemezhetem, ha kijelentem, hogy egyiköket sem tüntettem ki. De ártatlan botorságomban mind a kettőt bátorítottam.

A könyvekben rendszerint általában úgy festik a nőket, hogy a szerelemre és a házasságra vonatkozó kérdésekben megvan a maguk önálló, biztos ítéletök. Ezt magamon nem tapasztaltam.

Nap-nap után telt, s legyen bármily nevetséges, nem tudtam megállapítani, melyik udvarlómat kedvelem jobban.

Eleinte Stanwick kapitányt választottam. Valameddig uralkodott véralkatán, gyönyörködtem benne. De amint szabadjára engedte vérét, mindig úgy éreztem, hogy csalódtam benne, sőt olykor haragudtam is rá. E hangulatomban, hogy vigasztalódom, Varleigh úr felé fordultam, mert éreztem, hogy kettőjük közül ő a nemesebb és érdekesebb férfi. És utóbb, őszintén hittem is, hogy vetélytársánál többre becsülöm.

Az erdei sétánkat követő napokban nagyszerű alkalmam nyílt a két férfi összehasonlítására. Együtt szoktak bennünket meglátogatni és figyelmességüket gondosan megosztották köztem és nagynéném között. A hét vége felé azonban kezdtek külön-külön megjelenni nálunk. Ha lett volna némi tapasztalatom a férfiak mivoltáról, tudhattam volna, hogy mit jelentett ez, és előre láthattam volna, hogy a két jóbarát komolyan is elidegenedhetik egymástól, az én szerencsétlenségemre, én miattam. Így azonban sohasem nyugtalankodtam amiatt, ami nem az én jelenlétemben történt. Akár együtt jöttek, akár külön-külön, látogatásukban mindig örömöm tellett, s én nem gondoltam semmire és nem törődtem semmivel sem.

De nem volt messze az az idő, amikor fel kellett világosodnom.

Egy nap Stanwick kapitány a szokottnál sokkal korábban állított be. Nagynéném még nem tért haza rendes reggeli sétájáról. A kapitány valami mentséget hozott fel szokatlan látogatására; de ezt már elfelejtettem.

Anélkül, hogy házassági ajánlatot tett volna, oly gyöngéd érzelemmel beszélt, s tapasztalatlanságommal szemben oly finoman éreztette befolyását, hogy néhány oly szó kiejtésére bírt, amikre azonnal, amint újra egyedül maradtam, némi szorongással gondoltam vissza. Egy félóra múlva Varleigh Lionel úr látogatását jelentették. Az első pillanatra észrevettem tekintetében és egész viselkedésében bizonyos nyugtalanságot, amely, amennyire én ismertem őt, egészen új vonás volt benne.

Székkal kínáltam. - Meglepetésemre nem fogadta el.

- Elnézésére számítva, arra kérem, engedje meg, hogy egy különös kérdést intézzek kegyedhez, kezdte Varleigh úr. - Kegyedtől függ, Laroche kisasszony, itt maradjak-e, avagy megszabadítsam-e kegyedet jelenlétemtől oly módon, hogy eltávozom.

- Hogy érti ezt? kérdeztem.

- A kegyed kívánsága, folytatta Varleigh Lionel, - hogy ezentúl csak Stanwick kapitány társaságában vagy az ő határozott engedélyével tegyem kegyedéknél tiszteletemet?

Annyira elképedtem, hogy az első pillanatban nem voltam képes kérdésre válaszolni.

- Azt akarja ezzel mondani, kérdeztem aztán, amint újra magamhoz tértem, - hogy Stanwick kapitány megtiltotta önnek, hogy engem meglátogasson?

- Szóról-szóra azt ismétlem, amit Stanwick kapitány egy félóra előtt mondott nekem, felelt Varleigh Lionel.

Amint ezt hallottam, boszankodásomban teljesen megfeledkeztem arról a néhány meggondolatlan biztató szóról, amit a kapitány kicsalt belőlem. Ha most visszagondolok rá, szégyenlem ismételni azokat a kifejezéseket, amelyekkel visszautasítottam a kapitány kérkedő állítását, amely szerint ügyeimbe beleavatkozhatik. Ámbár egy meggondolatlanságot már

elkövettem, most az a törekvés, hogy cselekvési szabadságomat megóvjam, odáig vitt, hogy egy újabb meggondolatlanságot kövessek el. Kijelentettem Varleigh urnak, hogy szívesen látom, valahányszor kedve van engem meglátogatni, s ezt oly szavakkal tettem, amelyekre arca örömeiben és meglepődésében kipirosodott. Sértett hiuságom nem ismert határt. Helyet mutattam Varleigh urnak magam mellett a pamlagon; megígértem neki, hogy másnap nagynéném társaságában meglátogatom őt, hogy megnézzem ritkaságait, amelyeket vándorútján gyűjtött. Sőt csaknem azt hiszem, hogyha megpróbált volna megcsókolni, haragomban a kapitány eljárása miatt, meg is engedtem volna neki.

Gondoljanak arra, mi volt azelőtt az én életem; gondoljanak arra, milyen tudatlanságban töltöttem el ifjúságom drága idejét, mily veszedelmesen megnövelte később vagyonom és tekintélyem hirtelen gyarapodása oktalanságomat és büszkeségemet, - s ezek után jó keresztényekhez illően legyenek elnézők velem szemben!

Nagynéném visszatérve sétájáról, ott találta még Varleigh urat. Meglehetősen hűvösen fogadta őt, s Varleigh úr észre is vette ezt. Miután figyelmeztetett még egyszer a másnapra vonatkozó megállapodásunkra, elbúcsúzott.

- Micsoda megállapodásra célzott Varleigh úr? kérdezte nagynéném, amint egyedül maradtunk. Vajjon eszes dolog-e, ha a mostani körülmények között Varleigh urral megállapodásokat kötsz? szólt, miután kérdésére válaszoltam.

Természetesen megkérdeztem, hogy érti ezt az aggodalmát. Nagynéném így felelt:

- Sétaközben találkoztam Stanwick kapitánnyal. Elmondott nekem valamit, amit egyáltalában nem tudtam megérteni. Lehetséges, Berta, hogy te az ő ajánlatát kedvezően fogadhattad anélkül, hogy megelőzően csak egy szót is szóltál volna énnekem terveidről?

Rögtön erélyesen tiltakoztam Stanwick kapitány állítása ellen. Bármily meggondolatlanul beszéltem is vele, az bizonyos, hogy semmi olyast nem mondtam, ami Stanwick kapitányt feljogosította volna arra, hogy engem jegyesének tekintsen.

Attól való aljas félelmében, hogy Varleigh úr becsületes vetélytársa találhat lenni, szavaimat tudatosan félremagyarázta.

- Ha a kettő közül felesége leszek valamelyiknek, - jelentettem ki, - akkor az Varleigh úr lesz.

Nagynéném a fejét csóválta.

- Ugy látszik Berta, szólt, hogy mind a ketten szerelmesek beléd. Nagyon nehéz a helyzetet velők szemben s attól félek, hogy egy kissé elhamarkodtál valamit. Stanwick kapitány megmondta nekem, hogy barátjával már összeveszett. Félek, hogy te miattad. Varleigh úr azt a fogadót, amelyben a kapitánnyal együtt lakott, elhagyta már egy ma reggel történt civódásuk következtében. Te ezt nem tudtad meg akkor, mikor a meghívását elfogadtad. Kimentslek talán levélben? Ezt a látogatást legalább is addig el kell halasztanunk, kedves Berta, amíg Stanwick kapitánnyal teljesen nem tisztázod a helyzetet.

Kissé nyugtalankodni kezdtem magam is; de sokkal makacsabb voltam, semhogy kényszerűség nélkül engedjek.

- Engedd meg, hogy gondolkozhassam a dolgon, szóltam. - Ha mentegetődzünk, ez világos beismerése volna annak, hogy a kapitánynak joga van ügyeimbe avatkozni. Várjunk holnap reggelig.

NEGYEDIK FEJEZET.

Másnap reggel újra meglátogatott bennünket Stanwick kapitány. Ez alkalommal jelen volt nagynéném is. A kapitány szó nélkül ránézett nagynénémre s azután izgatottan, amit elárult már a szeme is, hozzám fordult.

- Beszédem volna kegyeddel, négyszem között, kezdte.

- Nagynéném előtt nincsen titkom, feleltem én. - Bármit akar nekem mondani, kapitány úr, most is megmondhatja.

Ajka válaszra nyílt; de hirtelen elhallgatott. Bosszúságát oly erőszakosan fojtotta el, hogy egyébkor üde, piros arca halálsápadt lett. Egy pillanatra vissza is nyerte nyugalmát - és újra hozzám fordult, legalább látszólag megőrizve velem szemben a kellő higgadságot.

- Hazudott ez a Varleigh, szólt, - avagy biztatta kegyed talán őt is - azok után, amiket tegnap nekem mondott?

- Nem mondtam önnek tegnap semmi olyast, ami bármikép is feljogosítaná arra, hogy ezt kérdezze tőlem, feleltem. - Teljesen félreértett, ha talán ezt hiszi.

Nagynéném iparkodott őt néhány nyugodt szóval csillapítani, de a kapitány rá sem hallgatva, visszautasító mozdulatot tett a kezével és közelebb lépett hozzám.

- Kegyed értett félre engem, szólt, - ha azt hitte, hogy olyan ember vagyok, akiből kacérsága játékot űzhet.

Nagynéném újra közbelépett, még pedig oly határozottsággal, amelyet épen nem vártam tőle.

- Stanwick kapitány, szólt, - ön megfélelkezik magáról.

A kapitány ügyet sem vetett rá és tovább is hozzám beszélt.

- Balvégzetem az, hogy kegyedet szeretem, szólt szakgatottan. - Szívem kegyedhez nőtt. Remélem, hogy a férjévé leszek s a világon senki sem fog az utamba állni. Azok után, amiket tegnap mondott nekem, jogom van föltételezni, hogy hajlandósággal van irántam. Ez nem szórakozás; azt ne gondolja! Egy egész élet szenvedélye! Hallja? Egy férfi egész életének szenvedélye! Nem tűröm, hogy így játsszék velem. Kegyed miatt egy nyomorult, álmatlan éjszakám volt, - kegyed miatt már eleget gyöttrődtem - és kegyed ezt nem érdemli meg. Ne nevéssen! Ezen nincs mit nevetni. Vigyázzon magára, Berta, vigyázzon magára!

Nagynéném fölugrott a székeről. Mondhatom, nagyon elcsodálkoztam rajta. Ő, aki különben rendes körülmények között a legtartózkodóbb és a leggyöngédebb nő volt, most odalépett Stanwick elé és merően a szeme közé nézett, anélkül, hogy csak egy pillanatig is tétovázott volna.

- Úgy látszik, elfelejti, hogy hölgyek jelenlétében beszél, szólt keményen. - Válogassa meg szavait, uram, mert különben arra kényszerít, hogy unokahugomat kivezesse a szobából.

Félig elkeseredésemben, félig ijedtemben én is szólni akartam, de nagynéném intett, hogy hallgassak. A kapitány egy lépést hátrált, mintha érezné a néném szemrehányásának jogosultságát, de szeme, amelyet még mindig rám szegzett, vad dühtől villámlott, úgy mint még soha. E ponton sem birta ennek az urnak a felszínes műveltsége valódi természetét elrejteni.

- Nem akarom háborítani szobája birtokában, mondta keserű udvariassággal nagynénémnek. - De mielőtt távozom, meg fogja engedni, hogy unokahugának alkalmat nyújtsak arra, hogy még egyszer megfontolja eljárását, amíg nem késő.

Nagynéném kiment a szobából, miután megengedte a kapitánynak, hogy beszéljen velem. A kapitány, miután egy pillanatig gondolkozott, erősen, de nem durván megfogta a karomat.

- Kegyed elfogadta Varleigh meghívását s meg akarja őt látogatni azzal az ürüggyel, hogy megnézze ritkaság-gyűjteményét, szólt a kapitány. - Gondolja meg jól még egyszer, mielőtt elszánja magát erre a látogatásra. Ha holnap fölkeresi Varleight, élete utolsó percéig bánni fogja ezt a lépést.

Mialatt ezt elmondta oly hangon, amelyre akaratlanul remegtem, az ajtó felé ment. Mikor megfogta a kilincset, még egyszer felém fordult, utoljára.

- Megtiltom, hogy Varleight lakásában meglátogassa, szólt nyugodtan és határozottan. - Értse meg jól, amit mondok! Megtiltom!

E szavakkal távozott.

Nagynéném mellém ült és barátságosan megfogta a kezemet.

- Most már csak egyet tehetünk, szólt. - Azonnal vissza kell térnünk Nettlegroveba. Ha Stanwick kapitány merészkednék téged saját házában is zaklatni, ott vannak szomszédaink, akik majd megvédelmeznék s ott van a lelkeszünk is, Loring úr, akitől tanácsot kérhetünk. Ami pedig Varleigh urat illeti, majd levélben kimentem nála magunkat, mielőtt elutazunk.

Kinyújtotta kezét, hogy csöngessen és kicsit hozasson. De én megakadályoztam. Gyermekes büszkeségem arra ösztönzött, hogy valami módon én is nyilatkozzam, miután addig, amíg Stanwick kapitánnyal együtt voltam, tétlenségre kényszerültem.

- Nem úgy, szóltam. - Csunyan viselkednék Varleigh úrral szemben, ha ígéretünket nem teljesítenők. Térjünk vissza mindenesetre Nettlegroveba; de előbb látogassuk meg Varleigh urat és búcsúzzunk el tőle.

Azért, mert Stanwick kapitány gyáva fenyegetődzéssel meg akart rémíteni bennünket, legyünk illetlenek azzal az emberrel szemben, aki mindig a legnagyobb figyelemmel bánt velünk? Az önbecsülés legközségesebb érzelve tiltja ezt.

Nagynéném nyugodtan és okosan szembeszállt az oktalanság e kifakadásával; de makacsságom (akkor azt hittem, hogy szilárdságom) rendületlen maradt. Kijelentettem, hogy vagy elkísér ő is Varleigh urhoz, vagy egyedül látogatom meg.

Mivel belátta, hogy hiába ellenkeznek velem, nem is kell mondanom, hogy természetesen elszánta magát arra, hogy velem jön.

Varleigh úr nagyon udvarias volt, de a szokottnál komolyabb és csendesebb. Látogatásunk csak néhány percre tartott. Nagynéném kora és helyzete egész súlyát latba vetette, hogy az ott időzést minél rövidebbre szabja. Családi ügyekkel okolhatta meg, hogy oly hirtelen visszatérünk Nettlegroveba. Én nem áttalottam Varleigh urat meghívni, hogy látogasson meg saját otthonomban. Varleigh úr meghajolt és megköszönte a meghívást, anélkül azonban, hogy kifejezetten elfogadta volna. Mikor búcsúzás közben kezemet nyújtottam neki, ajkaihoz emelte s oly gyöngéd bensőséggel csókolta meg, amelyre nagyon megzavarodtam. Szeme epedve és gondoskodóan tekintett az enyémben s pillantásában csodálat tükröződött ugyan, de egyben mély sajnálkozás is, hogy most hosszú időre búcsúzik tőlem.

- Ne felejtse el, sugta az ajtóban állva, mialatt én néném után kifelé igyekeztem.

- Jöjjön el Nettlegroveba, sugtam én vissza ő neki.

Szeme a földre szegződött; engedte, hogy távozzam s egy szót sem szólt többé.

Ünnepélyesen kijelentem, ez volt minden, ami látogatásunk közben történt. Valami szótlán megegyezés következtében, Stanwick kapitányra semmiféle célzást sem tettünk, sőt még a nevét sem említettük. Sohasem tudtam meg, hogy a két férfi nem sokkal Varleigh úrnál tett látogatásunk előtt, találkozott egymással. Egy szót sem hallottam, amely a legcsekélyebb gyanút is ébreszthette volna bennem arra vonatkozólag, hogy még aznap estére egy újabb találkozásban állapodtak meg. Eltekintve azoktól a határozatlan fenyegetésektől, amelyek Stanwick kapitány ajkairól ellebbentek, - annyi bizonyos, hogy oly fenyegetések, amelyeket, be kell vallanom, elég vigyázatlanul figyelembe se vettem, - semmiféle intőjel sem készített elő arra a rettentő eseményre, ami Maxlesworthban történt, a Nettlegrove-Hallba való visszatérésünket követő napon.

Csak annyit tehetek még hozzá az eddig mondottakhoz, hogy hajlandó vagyok minden esetleges további kérdésre is válaszolni; csak azt kérem, hogy ne tartsanak engem szívtelennek. Legnagyobb hibám tudatlanság volt. Akkor még nem tudtam arról az álarcról, amellyel a férfiak azt, ami természetükben önző és durva, elrejtik a nők elől, akiket érdekükben áll elámítani.

ÖTÖDIK FEJEZET.

Második tanu. Bender Gyula vívómester a következőket vallja:

Német ember vagyok s az idén, az év elején, telepedtem meg Angliában, mint vívómester. Mivel Londonban alig csurrant-cseppent valami, szerencsétlenségemre az jutott eszembe, hogy vidéken próbálok szerencsét. Több ízben hallottam, hogy Maxlesworth olyan hely, amelyet szép tájékaért a turisták s vízéért a betegek gyakran és számosan fölkeresnek. Az 1817. esztendő gyógyévadjának a kezdetén tehát megnyitottam ott vívótermemet, amelyben lövöldözni is lehetett. Ami a turistákat illeti, nem is csalódtam; mert volt köztük egy egész sereg fiatal, henyelő úr, akikről föltehettem, hogy vállalkozásom iránt érdeklődni fognak. Csakhogy rémítő közönyt tanusítottak a vívás nemes művészetével szemben; kettesével, hármasával elnéztek ugyan hozzám egyszer, de többé nem jöttek el. Ami kevés pénzem volt, elfogyott. Miután minden költséget kifizettem, igazán megállt az eszem, mikor néhány font maradt csak a zsebemben, amelyből jobb jövő reményében tengődnöm kellett.

Egy urra emlékszem, aki járt hozzám és nagyon bőkezű volt velem szemben.

Azt mondta, hogy amerikai ember és hogy nagyon sokat utazott. Csakhogy szerencsétlenségemre ennek az úrnak nem volt szüksége az én leckéimre. Néhányszor időtöltésből elszórakozott vívótőreimmal és pisztolyaimmal, s mondhatom, alig volt dolgom valaha ügyesebb vívóval és lövővel. De érthető is volt a dolog, mert természeténél fogva hidegvérű ember volt, éles szemű s Bécsben és Párisban a világ legjobb mestereitől tanult.

Julius elején - azt hiszem, kilenc- vagy tizedikén - egyedül ültem vívótermemben és meglehetősen búsan nézegettem az erszényemben lévő utolsó két aranyat, mikor egy úr jelentkezett, aki vívni akart tanulni.

- Teljesen magánoktatást szeretnék, szólt, - nyomatékosan, miközben rápillantott arra a legényre, aki fegyvereimet tisztogatni szokta és a teremben vigyázott.

Ezt a legényt kiküldtem.

Az idegen - aki angol ember volt és külseje szerint ítélve katona - kivett a zsebéből egy ötven fontos bankjegyet és elém tartotta.

- Nagy fogadást kötöttem versenyvívásra, szólt, és nincs időm arra, hogy nagy előkészületeket végezzek. Tanítson meg valami mesterfogásra, ami képessé tesz arra, hogy mérkőzhessem valakivel, aki jól tud bánni a vívótőrrel. Ne adja tovább e dolgot, s ez az ötven font az öné.

Tétováztam. Valóban tétováztam, bármily szegény voltam. De az az ördög mindig orrom elé tartotta a bankjegyet, bármerre tekintettem, és nem volt már csak két font a zsebemben!

- Nem párbajozni készül? - kérdeztem.

- Megmondtam már, miről van szó, - felelte.

Vártam egy pillanatig. A pokoli bankjegy még egyre kísértett. Akaratom ellenére még egyszer próbára tettem.

- Ha megtanítom önt a mesterfogásra, szóltam szivósan, - kötelezi magát arra, hogy nem él vissza tanításommal?

- Kötelezem magam, - kiáltott türelmetlenül.

Még mindig nem voltam megnyugtatta.

- Lesz szíves ezt megígérni becsületszávéra? - kérdeztem.

- Természetesen, megígérem, - felelt az angol. - Itt a pénze és ne várásson tovább!

Elfogadtam a pénzt és megtanítottam a mesterfogásra, de nyomban sajnáltam is, amint megtettem. Nem mintha komoly következményektől tartottam volna, mert másnap reggel visszatértem Londonba. De bántott a becsületes ember lelkifurdalása, mivel éreztem, hogy művészetemet lealacsonyítottam, és abban sem voltam egészen bizonyos, vajjon nem adtam-e fegyvert valami orgyilkos kezébe?

HATODIK FEJEZET.

Harmadik tanu. *Outwater* Tamás, *Stanwick* kapitány szolgája a következőket vallja:

Ha nem az volna szilárd hitem, hogy a gazdám megbolondult, akkor nincs az a büntetés, amivel ki lehetne venni belőlem azt, amit róla most el akarok mondani. De biztosítok róla akárkit, hogy a gazdám örjöng és így nem felelős azért, amit elkövetett, - beleörült szerelmébe.

Ha tőlem függne, ennek a fehérszemélynek kitekerném a nyakát, habár előkelő és nagyon gazdag hölgy. Mielőtt vele találkozta, az én gazdám és *Varleigh* úr úgy éltek egymással, mintha fivérek lettek volna. Ő miatta vesztek össze, és vajjon az a hölgy akarta-e ezt vagy sem, az már nekem egészen mindegy. Bevallom, hogy mindjárt ellenszenvet éreztem iránta, az első perctől fogva, mikor megláttam. Afféle kékszemű szőke teremtes volt, ártatlan tekintettel, darázs derékkal, akikben azonban, a magam tapasztalása szerint, teljességgel nem lehet megbízni.

Hallom, hogy tőlem nem kívánják, hogy felvilágosítást adjak azokról a civódásokról gazdám és *Varleigh* úr között, amelyeknek ez a hölgy volt az oka. Nekem most azt kell elmondanom, mit csináltam én *Maxlesworth*-ban és azután mit láttam a *Herne*-erdőben.

Bár szegény ember vagyok, szívesen adnék akárkinek öt fontot, aki ezt elvégezné helyettem. De sajnos, magamnak kell ráfanyalodnom.

Július tizedikén este gazdám, az nap másodizben, meglátogatta Varleigh urat. A napra határozottan emlékezem, mert az nap jelent meg a városi ujság és ebben volt az a törvényszéki tudósítás, amelyről az egész város beszélt.

Néhány nappal előbb ugyanis egy odavaló ember párbajozott egy turistával valami, lovak miatt történt szóváltás következtében. Ennek a párbajnak nem volt semmiféle komolyabb következménye. Csak az egyik fél sebesült meg, s mint kiderült, ez is jelentéktelenül.

A dologban az volt a kellemetlen, hogy a rendőrök megjelentek a párbaj színhelyén, mielőtt a sebesültet a segédek elszállíthatták volna, úgyhogy az illetőt két segédjével együtt letartóztatták és átadták további eljárás végett a bíróságnak.

A bírák kijelentették, hogy a párbaj embertelen és keresztényietlen cselekedet, és elhatározták, hogy szigorú ítéletet hoznak e visszaélés meggátlására. Ez az ítélet nagy feltűnést keltett a városban, s a nap, amint mondtam, ennek folytán mélyen bevésődött emlékezetembe.

Mivel véletlenül hallottam, hogy gazdám Varleigh urral szóváltásba keveredett Laroche kisasszony miatt, nagyon aggódtam, mikor gazdám másodszor is fölkereste barátját, akivel előbb már összeveszett.

Alig hogy távozott hazulról, egy úr kereste gazdám. Megragadtam az alkalmat s az ott hagyott névjeggyel Varleigh úr lakására siettem gazdám után.

Hallottam, mikor fölfelé mentem a lépcsőn, hogy heves szóváltás folyik köztük, s megálltam egy pillanatra a lakás bejárata előtt. A kapitányt dühöngési roham fogta el s haragosan kiabált; Varleigh úr ellenben, mint rendesen, nyugodt és határozott maradt.

Miután körülbelül egy pillanatig hallgatóztam, véleményem szerint eleget hallottam, hogy a szobába való belépésemet igazoljam.

Amint beléptem, gazdám épen fölemelte nádpálcáját és Varleigh úrra akart ütni. Hirtelen leeresztette karját és tolakodásom miatt dühösen felém fordult. Én nem vettem tudomást felfortyanásáról, hanem átnyújtottam neki barátja névjegyét s azután újra kimentem a szobából.

Ők ketten tovább beszéltek ott benn, de oly halkán, hogy az ajtó előtt egy szót sem érthettem beszédükből. S azután a kapitány az ajtó felé közeledett. Én kitértem útjából s nagyon nyugtalankodtam a következők miatt. Varleigh urat nem mertem megkérdezni. Az egyetlen, amire gondolhattam, az volt, hogy elmondom a fiatal hölgy nagynénjének, amit láttam és hallottam, s megkérem Laroche kisasszonyt, hogy személyesen békítse ki gazdám Varleigh urral.

De mikor elmentem a hölgyek lakásába és kerestem őket, arról értesültem, hogy elutaztak Maxlesworthból.

Az éjtszaka nem láttam többé a kapitányt. Másnap reggel úgy látszott, hogy újra józan és teljesen nyugodt. Így szólt hozzám:

- Tamás, vázlatokat akarok készíteni a Herne-erdőben. Készítsd össze a festő szekrénykét s ami egyébre szükségem lesz, és hozd le ezt is a kocsiba.

Átnyújtott egy csomagot, amely oly vastag volt, mint a karom, körülbelül három láb hosszú, és többszörös vitorlavászonba volt burkolva. Bátorkodtam megkérdezni, mi az. Azt felelte, hogy védőernyő a vázlatok felvételére és az útra.

Egy óra múlva megállt a kocsí az országuton a Herne-erdő alatt. Gazdám kijelentette, hogy az eszközöket majd ő maga viszi s én maradjak a kocsí mellett.

Mikor átadtam neki az állítólagos ernyőt, felhasználtam az alkalmat, s mialatt egy pillanatra másfelé fordította tekintetét, kezemet óvatosan végigcsuszítottam a csomagon. A vitorlavászonon keresztül egy kard markolatát éreztem. Vén katona létemre nem tévedhettem - kardmarkolat volt, amit tapintottam.

Mit gondoltam, mikor erre a fölfedezésre jutottam, az nem nagyon fontos. De azt tettem, hogy a kapitányt, amint behatolt az erdőbe, szemmel tartottam és hamarosan követtem is. Nyomában jártam a gyalogösvényen egészen addig, ahol az út a fák között egy kis tisztássá szélesedik.

Ott megállt a kapitány s én egy fa mögé bujtam. Kibontotta a csomagot és két kardot huzott elő a vitorlavászonból. Ha eddig talán volt is még némi kétségem, most már bizonyosan tudtam, minek kell következnie. Párbajnak segédek és tanuk nélkül, hogy a városi hivatalnokok meg ne tudhassanak semmit - párbajnak az én gazdám és Varleigh úr között! Mialatt Varleigh úrra gondoltam, megjelent ő maga is, az erdő másik oldala felől érkezve a tisztásra.

Mit tehettem, hogy a párbajt megakadályozzam? Sehol emberi lénynek nyoma sem volt. A legközelebbi falu, az erdő legvégétől számítva, egy jó angol mérföldnyire lehetett; a kocsis korlátolt, öreg ember volt, akit olyan nehéz helyzetben, mint a milyenről akkor szó volt, teljességgel semmire sem lehetett használni, még akkor sem, ha lett volna időm arra, hogy visszatérjek az országútra és segítségül hívjam.

Még gondolkoztam, mitévő legyek, miközben a kapitány és Varleigh úr levetkőzött. Mikor kardjukat keresztezték, nem állhattam ott tovább tétlenül - és közéjük ugrottam.

- A mindenható Istenre, urak, - kiáltottam - ne verekedjenek meg segédek nélkül.

Uram, mint egy örült, felém fordult és kardja hegyével fenyegetett. Varleigh úr erőszakkal elrángigált a veszedelem torkából.

- Legyen nyugodt, súgta fülembe, mialatt a tisztás szélére visszavezetett, - szándékosan kardot választottam pisztoly helyett, hogy életét megkimélhessem.

Ezek a nyugodt szavak megnyugtattak, mert olyan ember mondta azokat, akinél derekabb és becsületesebb embert nem ismertem még soha. Tudtam, hogy Varleigh úr Európa egyik legügyesebb vivójának hírében áll.

A párbaj megkezdődött. Én gazdám háta mögött állottam, szemközt ellenfelével. A kapitány védő állásba helyezkedett és várta ellenfele támadását. Varleigh úr feléje suhintott. Szemközt álltam kardja hegyével s láttam, amint a kard hegye a kapitány balvállát érintette. Ugyane pillanatban gazdám ellenfele kardját a saját fegyverével felütötte a magasba, megkapta bal kezével Varleigh úr jobb keze csuklóját és kardjával teljesen keresztüldöfte Varleigh úr keblét. Varleigh összeesett, mint egy gyilkos áldozata - összeesett hangtalanul, egy kiáltást nem hallatva.

A kapitány lassan megfordult és rám nézett, kezében tartva véres kardját. Nem mondhatom el, hogy nézett ki; csak annyit mondhatok, hogy amint ránéztem, rémületemben majd elájultam. Ott voltam Waterloonál, nem vagyok gyáva fickó. De annyit mondhatok, hogy mint a víz szakadt arcomról a hideg veriték. Összerogytam volna föltétlenül, ha meg nem kapaszkodom egy fatörzsben.

Gazdám várt, amíg egy kissé összeszedtem magamat.

- Tapogasd meg, dobog-e még a szíve - szólt a földön heverő testre mutatva.

Engedelmeskedtem.

Halott volt. Szíve nem dobogott, ütőere nem vert. Így szóltam:

- Meggyilkolta őt.

A kapitány nem felelt. Becsomagolta újra mind a két kardot a vitorlavászonba és a csomagot a hóna alá dugta. Azután rám parancsolt, kövessem a festőfelszereléssel. Én szó nélkül visszahúzódtam tőle; borzalmas tompaság kongott a hangjában, amely megdöbbenett.

- Tedd, amit mondtam, szólt.

- Magának tulajdonítsa, ha most eszemágában sincs szem elől téveszteni önt, gondoltam magamban, de neki nem mondtam ezt meg, hogy bizzék bennem, s ne gondolja, hogy azt, ami történt, tovább akarom adni.

De úgy látszik, nem bízott bennem; kinyújtotta a kezét, hogy megragadjon. Ezt nem bírtam szó nélkül megállni.

- Megyek önnel, szóltam; - ne nyuljon hozzám.

Eljutottunk a kocsinhoz és visszatértünk Maxlesworthba. Még aznap el is utaztunk a postakocsin Londonba.

Londonban sikerült megszöknöm a kapitánytól. Másnap reggel az első postakocsin visszautaztam Maxlesworthba, mert kíváncsi voltam arra, tovább mi történt, s vajjon a holttestet megtalálták-e?

Teljességgel semmit sem hallottam az egész dologról; úgy látszott, hogy a Herne-erdei párbajról semmit sem tudtak meg.

Kimentem az erdőbe, - még pedig gyalog, mert attól féltem, hogy ha kocsit fogadok, követni találnak. A környék oly elhagyott volt, mint rendesen. Egy lélek sem volt a közelben, mikor beléptem az erdőbe: élő lénynek nyoma sem volt, mikor kipillantottam a tisztásra. Nem volt ott már semmi sem a földön.

HETEDIK FEJEZET.

Negyedik tanú. Tisztelendő *Loring* Alfréd nettlegrovei plébános a következőket vallja:

Az 1817. év októberének elején azt jelentette szolgálom, hogy *Laroche* Berta kisasszony megjelent házámban s azt az óhaját fejezte ki, hogy magánügyben szeretne velem beszélni.

Laroche kisasszonnyal akkor ismerkedtem meg, mikor nagynénje társaságában először jött vidékünkre, hogy *Nettlegrave*-halli birtokát átvegye. Az ismeretség megújítására és továbbszövésére később nem nyílt annyi alkalom, mint szerettem volna, s ezt őszintén sajnálom.

A kisasszony nagyon kedvező hatást tett rám. Rendkívül tapasztalatlan és könnyen felinduló teremtség volt; viselkedésében különös keveréke nyilatkozott meg a bátortalanságnak és az elevenségnek; olykor-olykor hirtelen elfogta a hiúság, vagy a pajkosság szeszélye, amelyet mások nagy gyönyörűségére nem tudott eltitkolni. De mind e külsőség mellett is könnyen észre lehetett venni tiszta, nemes kedélyét és egyszerű, ártatlan szívét. Külső megjelenése, hogy el ne felejtsem, rendkívül vonzó volt. Valami olyan sajátságos s egyben elragadó vonás volt lényében, amely - be kell vallanom - nagyon elfogulttá tett vele szemben. De hogy félre ne értsen senki, hozzá teszem, hogy elég koros vagyok ahhoz, hogy nagyatyja lehessek s hogy emellett nős ember is vagyok.

Megparancsoltam a szolgálónak, hogy vezesse be dolgozó szobámba *Laroche* kisasszonyt.

Amikor belépett, megrémültem tőle; arcán a legnagyobb borzalom tükröződött. Felajánlta, hogy feleségemet beszólítom, de ő visszautasította ajánlatomat. Erre iparkodtam rábeszélni, hogy legalább addig pihenjen, amíg lecsillapodik. De izgatott lelke nem volt képes ennyire sem. Így szólt:

- Adja kezét és engedjen beszélni addig, amíg tudok.

Kezet nyújtottam a szegénynek s így szóltam:

- Beszéljen, édes kisasszony, mintha édes atyjával beszélne.

Amennyire szakadozott előadását megérthettem, Laroche kisasszonynak, amíg Maxlesworthban tartózkodott, két úr udvarolt s mind a kettő feleségül akarta venni. Mivel választásában ingadozott s emellett az ilyen dolgokban teljesen járatlan volt, szerencsétlenségére akaratlanul oka lőn annak, hogy a két vetélytárs ellensége lett egymásnak, mire Laroche kisasszony nagynénje tanácsára visszatért Nettlegrove-ba s ily módon igyekezett kinos helyzetéből menekülni.

De ez a mód sem moshatta el a történetek kinos emlékeit, s ezért nagynénjével együtt újabb eszközökhöz folyamodott s két hónapra elutazott a kontinensre. Ez utazásból nyugodtabb lelki hangulatban tért vissza. De legnagyobb meglepetésére az naptól fogva, amikor Maxlesworthból elutazott volt, egészen az napig, amikor engem fölkeresett, egyik udvarlójának sem hallotta a híret.

Az nap korán reggel reggeli után a nettlegrovei parkban sétált, mikor egyszerre lépteket hallott a háta mögött. Megfordult és szemben találta magát az egyik maxlesworthi udvarlójával. Azt mondták, hogy most már nincs ok arra, hogy a nevét elhallgassam.

Stanwick kapitány volt.

Oly rettenetesen megváltozott, hogy Laroche kisasszony alig ismert rá.

Miután egy pillantást vetett Laroche kisasszonyra, eltakarta kezével vérben uszó szemét, mintha fájna neki a napvilág. Anélkül, hogy akár csak egy szóval is előkészítette volna rá Laroche kisasszonyt, bevallotta, hogy meggyilkolta párbajban Varleigh urat. Elmondta azt is, hogy a lelkiismereti furdalás megzavarta az elméjét s hogy csak néhány napja bocsátották ki a tébolydából.

- Kegyed az oka mindennek, ami történt! kiáltott vadul. - A kegyed iránt való szerelmem vitt rá mindenre. Ebben az életben nincs már csak egyetlen reménységem - az, hogy kegyed az enyém lesz. Ha visszautasít, akkor tudom már, mit teszek. Életemet áldozom azért, amit elraboltam; öngyilkos leszek. Tekintsen rám és meg fog győződni, hogy komolyan beszélek. További életem a kegyed elhatározásától függ. Fontolja meg ezt még ma és jöjjön el holnap újra ide. De nem ez időtájt, mert ez a borzasztó napfény, mint a tűz, úgy égeti a szememet és perzseli az agyvelőmet. Várjon napnyugtáig - engem itt fog találni.

Ép oly hirtelen távozott, amint megjelent.

Laroche kisasszony, amint annyira összeszedte magát, hogy újra gondolkozhatott, elhatározta, hogy nagynénjének egy szóval sem említi azt, ami történt. E helyett azonnal a plébániára indult, hogy tőlem kérjen tanácsot.

Szükségtelen vallomásomat azokkal a kérdésekkel nyújtani, amelyeket az adott körülmények között intéztem a kisasszonyhoz kötelességszerűen.

Kérdéseimre megtudtam, hogy Stanwick kapitány eleinte kedvező hatást tett rá; de később több öröme telt Varleigh úr kevésbé csillogó tulajdonságaiban, főképp azért, mert azt a heves beszédet és viselkedést nagyon zokon vette, amelyet Stanwick tanúsított, mikor gyaníhatta már, hogy Laroche kisasszony az ő vetélytársát kitünteti.

A kisasszony, mikor Varleigh úr haláláról értesült, - hogy saját szavait ismétljem - szíve dobbanásáról akaratlanul tisztába jött érzelmeivel. Stanwick kapitánnyal szemben pedig önkénytelenül csak a legnagyobb undort érezte.

Ebben a nehéz és kínos ügyben világosan láttam azonnal, mi lehet az én teendőm.

- Mint jó kereszténynek az a kötelessége, mondtam Laroche kisasszonynak, - hogy azt a szerencsétlent még egyszer fölkeresse, s nekem mint barátjának és lelki atyjának az a kötelességem, hogy a megpróbáltatás órájában a kegyed oldala mellett legyek. Holnap együtt megyünk el a találkozás helyére.

NYOLCADIK FEJEZET.

Másnap este Stanwick kapitány ott várt ránk a parkban.

Visszahuzódott, mikor engem is észrevett. Nyugodtan és határozottan elmagyaráztam neki, mi az én álláspontom az egész ügyben.

Komor tekintettel egyezett bele abba, hogy én is jelen lehessenek. Lassacskán megnyertem a bizalmát.

Az első benyomás, amelyet a szerencsétlen ember rám tett, rendületlenül megmaradt. Meg voltam győződve arról, hogy ennek az embernek az elméje elborult. Gyanítottam, hogy az az állítása, hogy a tébolydából elbocsátották, hazugság, és hogy valójában megszökött a tébolydából.

Lehetetlen volt kitudni tőle, hogy melyik intézetben volt. Sokkal ravaszabb volt, semhogy ezt megmondja - sokkal ravaszabb, semhogy eláruljon valamit rokonairól, mikor először is megkíséreltem a beszélgetést ezekre terelni.

Másfelől meg fölháborító könnyelműséggel beszélt arról a büntényről, amelyet elkövetett, és ama határozott szándékáról, hogy öngyilkos lesz, ha Laroche kisasszony nem megy hozzá feleségül.

- Nincsen semmi egyebem rajta kívül, ami az élethez kötne, szólt. Egyedül állok a világban. Még a szolgám is elhagyott. Ő is tudja, hogyan öltem meg Varleigh Lionelt.

Stanwick egy pillanatra elhallgatott s azután suttogva így folytatta, nekem szólva:

- Egy fogás segítségével öltem meg, mert ő volt a jobbik vivó kettőnk közül.

Ez a vallomás oly borzalmas volt, hogy csupán az örület csalódásának tulajdoníthattam.

Mikor sürgetve tovább kérdezgettem, észrevettem, hogy ugyanezt gondolhatták a szerencsétlennek a rokonai és orvosai is, akik úgy vélekedtek, hogy orvosi felügyelet alá kell őt helyezni. Amint később hallottam, ezt a véleményüket különösen arra alapították, hogy Varleigh holttestét nem találták meg a párbaj megjelölt színhelyén. Ami a szolgát illeti, ez urát Londonban elhagyta és többé nem tért vissza hozzá.

Véleményem szerint, amely azonban nem lehet irányadó, tulajdonképpen nem az volt a kérdés az adott körülmények között, vajjon egy gyilkost, aki rávall önmagára, a törvény kezébe juttassunk-e, mivel a holttest, amely ellene tanuskodhatott volna, nem volt meg; hanem arról volt szó, hogy lehetne egy örültet újra visszajuttatni azoknak a kezei közé, akiknek kötelességük volt ügyelni rá.

Megkíséreltem tébolyodottsága fokát is megvizsgálni, mikor egy pillanatra abba hagyta Laroche kisasszony zaklatását folytonos ajánlataival.

- Hogy tudhatja, hogy Varleigh urat megölte? - kérdeztem.

Szemében vad rémület tükröződött, mikor e kérdésre rám tekintett. Hirtelen fölemelte jobb kezét s megrázta a levegőben, miközben panaszos hangot hallatott, amely félreismerhetlenül a fájdalom kiáltása volt.

- Hát látnám-e a szellemét, szólt, - ha nem öltem volna meg? Érzem a fájdalomról, amely gyilkos kezemet kínozza. Mindig a jobb kezemet! Mindig ugyanott és ugyanúgy abban a pillanatban, amikor látom őt!

Elhallgatott és fogait csikorgatta a valódi őrjöngés kínjában.

- Nézze csak! kiáltott. - Ott a fák közt, a maga háta mögött! Ott van - látom fekete haját, simára borotvált arcát és meredt tekintetét! Ott áll elöttem, úgy amint az erdőben állt, tekintetét rám szögezve, mialatt kardja érintette az enyémet.

Majd Laroche kisasszonyhoz fordult:

- Látja kegyed is őt? kérdezte hirtelen. - Mondja meg az igazat. Egész életem függ attól, hogy igazat mondjon.

A kisasszony bámulatos bátorsággal uralkodott magán.

- Én nem látom őt, felelte.

A kapitány elővette keszkenőjét és megtörölte arcát, miközben könnyebbülten föllélekzett.

- Ez az én utolsó reménységem! szólt. - Ha hű lesz hozzám, ha mindig közelemben lesz, reggel, délben, este, akkor megszabadulok látásától. Látja, már is eltűnik. Már nincs itt! kiáltott felujjongva örömeiben.

Térdre hullott és úgy nézett fel Laroche kisasszonyra, mint a vad ember néz bálványképére.

- El akar még most is üzni közeléből? kérdezte alázatosan. - Lionel szerette kegyedet, amíg élt, és szelleme irgalmas szellem. Nem akarja kegyedet megrémíteni. Kegyed miatt távozott. A kegyed kedvéért meg fog bocsátani nekem is. Irgalmazzon nekem, fogadja el, engedje, hogy kegyeddal élhessek - én akkor nem fogom őt soha többé viszontlátni.

Rettenetes volt, amint beszélt. Láttam, hogy a szegény leány nem bírhatja ki ezt tovább.

- Távozzék, sugtam Laroche kisasszonynak; majd otthon fölkeresem.

A kapitány meghallotta szavaimat és azonnal közénk lépett.

- Tegyen ünnepélyes ígéretet, mert különben nem bocsátom el.

Laroche kisasszony ép úgy érezte, mint én, azt a parancsoló kényszerűséget, hogy mondjon valamit, ami a kapitányt lecsillapíthatja. Egy intésemre megigérte neki, hogy újra el fog jönni.

A kapitány meg volt elégedve és minden áron kezet akart csókolni Laroche kisasszonynak. Miután ez megtörtént, a kisasszony nyugodtan távozhatott.

Ezek után sikerült rábírnom őt arra, hogy bizalmas legyen hozzám. Fölszólítás nélkül azt javasolta, hogy kísérem el őt a faluba a fogadóba, ahol meg volt szállva. A vendéglős, aki szerencsétlen vendégében természetesen bizalmatlankodott, az nap reggel felszólította őt, hogy keressen magának máshol szállást.

Elvállaltam, hogy befolyásommal rábírom a vendéglőst arra, hogy szándékáról tegyen le, és ki is eszközöltem, hogy mindent megtegyenek a szerencsétlen ember gondos ellátására.

Miután hazatértem, azonnal írtam egy lelkésztársamnak, aki a közelben lakott, és a kerületi tébolyda igazgatójának, s mind a kettőjüket arra kértem, hogy tanácskozzanak velem, mikép lehetne Stanwick kapitányt a törvény értelmében legjobban mindaddig gondos felügyelet alatt őrizni, amíg rokonaival érintkezésbe léphetünk.

Tehettem-e egyebet? Az, ami másnap reggel történt, megadta a választ erre a kérdésre, - megadta véglegesen, mindörökre.

KILENCEDIK FEJEZET.

Mikor estefelé bementem Nettlegrave-Hallba, hogy vigasztaljam Laroche kisasszonyt, nagynénje ellenkezése fogadott.

Ez a jó asszony megtudta, hogy Stanwick kapitány ott járt a parkban és nagyon helytelenítette, hogy unokahuga további találkozásra biztatta a kapitányt. Nekem is szememre vetette, hogy kötelességemet nem teljesítettem, mivel továbbra is szabadon engedtem járni-kelni a kapitányt.

Megmondtam neki, hogy mielőtt cselekszem, csupán az illetékes emberek tanácsát várom, akik másnap föltétlenül meg fognak érkezni, hogy tanácskozzanak velem; és megtettem mindent, ami tellett tőlem, hogy meggyőzzem őt, minden időközben tett lépésem célszerűségéről.

Laroche kisasszony a maga részéről szilárdan el volt szánva, hogy ígéretét, amelyet a kapitánynak tett, beváltja. Végre rábirtuk nagynénjét arra, hogy bizonyos föltételekkel hozzájárult tervünkhöz.

- Ismerem a parknak azt a részét, ahol találkozni akarnak, szólt az urinő; - unokahugom kedves sétahelye. Ha egy félóra múlva vissza nem tér hozzám, kiküldöm a cselédséget védelmére.

Alkonyodott, mikor eljutottunk a megbeszélthelyre. Stanwick kapitány már ott volt; türelmetlenül várt és bizalmatlankodott bennünk, és nem volt könnyű feladat, amíg késedelmünk felől megnyugtathattuk. Úgy látszott, hogy örülete rendkívül fokozódott. Láta az elmúlt éjszaka Varleigh szellemét, vagy pedig álmodta, hogy látta. - Azt mondta, hogy a halott megjelent lelke először szólt hozzá. Ünnepeles szavakban arra ítélte őt, hogy bűnhődjék meg bűnéért, még pedig oly módon, hogy áldozza fel életét cserében azért az életért, amelyet elrabolt. Figyelmeztette őt arra, hogy ne merje feleségül venni Laroche Berta kisasszonyt.

- Osztozni fog ő is a büntetésben, ha megosztja önnel az életét. És a következő jelről fog meggyőződni erről - látni fog Berta is akkor, amikor ön lát.

Igyekeztem megnyugtani. Makacs kétségbeesésében csak a fejét rázta.

- Nem, felelte, - ha Berta is látja őt, amikor én látom, akkor oda van a megváltás egyetlen reménye is, amely még az élethez köt. Akkor el kell válnunk egymástól örökre, mindörökre!

Mialatt beszélgettünk, a park egy távolabb levő részébe jutottunk, amelyen keresztül egy kis patak tiszta vize csörgedezett. A patak túlsó partján a meg nem művelt, növénytelen föld lefelé vezetett egy erdős völgybe. A patak innenső partján sűrű fenyves emelkedett, amelyet kigyózó ösvény szelt keresztül.

Stanwick kapitány megállt, amint e helyre értünk. Szemét a növekvő homályban rámeresztette a keskeny tisztásra, amelyet az ösvény alkotott a fák között. Egyszerre csak fölemelte jobb kezét, azzal a fájdalmas kiáltással, amelyet már hallottunk egyszer, s baljával karon ragadta Laroche kisasszonyt.

- Ott! kiáltott. - Nézzen oda, ahova én nézek! Látja őt ott?

Amint e pár szót kimondta, egy elmosódó alak tűnt fel a fák között, aki az ösvényen egyenesen felénk közeledett.

Élő ember alakja volt, vagy pedig csak felizgatott képzeletem látomása? Mielőtt e kérdésre felelhettem volna, a férfi egyre közelebb jutott hozzánk. A bucsuzó nap utolsó sugara a lombsátor egy nyílásán épen az arcát világította meg.

E pillanatban Laroche kisasszony borzalmas kiáltással visszatántorodott Stanwick kapitány mellől. A földre zuhant volna, ha nem vagyok elég közel, úgyszólván felfoghattam karjaimmal.

Stanwick kapitány azonnal újra mellette termett.

- Beszéljen! kiáltott. - Látja kegyed is őt?

Laroche kisasszonynak épen annyi ereje volt még, hogy kimondhatta az igent s azután elájult karjaimban. A kapitány föléje hajolt és ajkaival csókot lehelt hideg arcára.

- Isten önnel! szólt hirtelen, a legcsodálatosabb gyöngédség hangján. - Isten önnel, örökre!

Azután keresztülgrott a patakon, végigment a szabad térségen és csakhamar eltűnt szemeink elől a patak túlsó partján az erdős völgyben.

Amint a kapitány eltűnt, közelebb ért hozzánk annak a másik férfinak az alakja is, szótlanul keresztülvetette magát a patakon és eltűnt ép úgy, mint előtte a kapitány alakja.

Egyedül maradtam az ájult leánnyal. Sem közel, sem távol, egyetlen hang sem zavarta a le szálló éjjel néma csendjét.

TIZEDIK FEJEZET.

Ötödik tanú. Darnel Frigyes úr, a sebészek akadémiájának tagja a következőket vallja:

Régi szokásom, hogy szabad időmben, mikor hivatásom kötelessége megengedi, növényteni tanulmányokkal foglalkozom, barátom és szomszédom társaságában, akinek hajlamai e tekintetben megegyeznek az én kedvtelésemmel. Ha egy-két órány marad a betegek számára szánt időből, akkor elmegyünk együtt a hegyek közé növényeket keresni. Kedvenc helyünk régidő óta a Herne-erdő. Bő zsákmányt nyújt a botanikusnak és nincs csak egy angol mérföldnyire attól a falutól, amelyben lakom.

Július elején barátommal együtt egy váratlan, rémes fölfedezést tettünk. Az erdei tisztáson egy férfira bukkantunk, aki veszedelmesen megsebesülve a földön hevert és amint látszott, már meg is volt halva.

Bevittük az erdőkerülő házába, amely az erdőnek a kis falunk felé nyuló szélén van. A kerülő legényével együtt távozott hazulról, de könnyű kocsija, amelyben gazdája uradalmának távolabbi részeit szokta bejárni, ott volt a ház udvarában.

Mialatt barátom befogta a lovat, megvizsgáltam az idegen sebet. Nem régen sebesülhetett meg és nem hihettem el, hogy a seb csakugyan megölte. Vászonnal és hideg vízzel, amelyet a kerülő felesége adott, megtettem minden lehető óvóintézkedést s azután a kocsin vigyázatosan lakásomra szállítottuk. Minden szükséges erősítő szert megkísérletem, s nagy örömmel csakhamar meggyőződtem arról, hogy a sebesült életereje lassan visszatér. Természetesen teljesen eszméletlen volt; de csakhamar észre lehetett venni szíve működését és remélni kezdetem, hogy újra talpra állíthatom. További pár nap múlva bizonyos lettem felgyógyulásában, s ezután bekövetkezett a rendes sebláz.

Hozzá tartozói miatt kénytelen voltam ruháját egy tanú jelenlétében megvizsgálni. - Megtaláltuk zsebkendőjét, pénztárcáját és szivartárcáját, de egyebet nem találtunk, sem levelet, sem névjegyet. Ruhájába csak a kezdőbetűk voltak behímezve. Egy módja volt tehát csak személyazonossága megállapításának: várnunk kellett, amíg újra beszélni fog.

Amikor ez az időpont elkövetkezett, bevallotta, hogy szándékosan hagyott otthon minden ismertető jelet azon való féltében, hogy ha esetleg valami baja esik, a rossz hír ne jusson el az újságok útján váratlanul szüleihez. Londoni bankárjának levelet írt, amelyet ennek kellett eljuttatnia szüleihez, ha a bankár egy hónapon belül sem nem látja őt, sem hírért nem hallja.

Első dolga volt ezt a levelet visszavonni. A többi részlet, amit közölt velem, úgy tudom, már ismeretes. Csak annyit akarok még vallomásomhoz hozzátenni, hogy titkát szívesen megőriztem s a szomszédságban csak annyit mondtam el róla, hogy idegen utazó, - akit baleset ért.

Gyógyulása nagyon lassan haladt. Október eleje volt már, mire egészsége teljesen helyreállott. Mikor elbúcsúzott tőlünk, Londonba ment. Nagyon bőkezűen viselkedett velem szemben és a legjobb kívánságokkal váltunk el egymástól.

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

Hatodik tanú. Varleigh Lionel úr, az északamerikai Egyesült Államok polgára Bostonból, a következőket vallja:

Gyógyulásom után első utam Stanwick kapitány rokonához vezetett Londonba, hogy önáluk tudakozódjam. Nem szándékozom magamat e szerencsétlen ember rovására igazolni. Igaz, hogy Laroche kisasszonyt sokkal inkább szeretem, semhogy kivéve, ha ő maga kívánná, bárki másnak a kedvéért lemondjak róla. Igaz továbbá az is, hogy Stanwick kapitány nem egy ízben durván megsértett, s én nyugodtan eltűrtem sértéseit. Indiában erős napszúrás érte őt s ennek következtében valahányszor felingerlődött, alig lehetett felelőssé tenni azért, amit művelt. Csak amikor tettelegesséig akarta magát ragadtatni, akkor fogyott el a türelmem. Karddal akartuk elintézni az ügyet. Én szilárdan föltettem magamban, hogy életét kimélni fogom; de ő föltétlenül arra törekedett, hogy megöljön. Megbocsátottam neki és nem is akarok erről tovább beszélni.

Rokonai közölték velem, hogy a párbaj után az örülés tünetei jelentkeztek rajta, hogy azóta egy tébolydában ápolták, de onnan éppen az időtájt megszökött s mindaddig nem sikerült nyomába jutni.

Abban a percben, amikor ezt hallottam, megrémültem, hogy Stanwick kapitány esetleg Laroche kisasszonyhoz talált menni. Egy óra múlva uton voltam Nettlegrave-Hall felé.

Későn este érkeztem oda s Laroche kisasszony nagynénjét nagy nyugtalanságban találtam, unokahuga biztonsága miatt. A fiatal hölgy ekkor éppen lent volt a parkban és Stanwick kapitánnyal beszélgetett, s csak egy idősebb úr, a plébános, volt vele, védelmére.

Ennek következtében azonnal törekedtem, hogy amennyiben szükséges, kéznél legyek én is védelmére. Egy szolga kísért, hogy elvezessen a találka helyére. Hallottunk ugyan határozatlan hangokat, de látni nem láttunk semmit. A szolga egy ösvényre mutatott, amely a fenyők közt kigyózott. Gyorsan neki vágtam az útnak s a szolgát annyira hátrahagytam, hogy szükség esetén rögtön segítségül hívhassam.

Néhány perc múlva észrevettem őket nem messze egy kis patak partjától. Az a félelem, hogy ha hirtelen megjelenek közöttük, Laroche kisasszonyt komolyan meg találom rémíteni, egy

pillanatra megfosztott higgadtságomtól. Amíg megálltam, hogy megfontoljam, mitévő legyek, a fák kevésbé rejtettek el, mint gondoltam volt. Laroche kisasszony meglátott, hallottam, hogy rémülten felkiáltott. Egy pillanat múlva láttam, hogy Stanwick kapitány keresztül ugrott a patakon és elmenekült.

Ez cselekvésre indított. Anélkül, hogy megálltam, vagy egy szó magyarázatot adtam volna, Stanwick kapitány nyomába eredtem. Szerencsétlenségemre a félhomályban elcsusztam s túl a patakon a szabad téren elvágódtam. Mikor újra talpra ugrottam, Stanwick kapitány eltűnt a fák között, amelyek a parkot határolták szemem előtt. Sem nem láttam őt, sem nem hallottam róla semmit, mikor kijutottam az ország útjára.

Egy napszámossal találkoztam, aki megmutatta a faluba vezető utat. A fogadóból levelet írtam Laroche kisasszony nagynénjének s közöltem vele mindazt, ami történt, s egyben arra kértem, engedje meg, hogy másnap lakásán meglátogathassam.

Másnap reggel meglátogatott a fogadóban a plébános és szomorú híreket hozott. Laroche kisasszonyt idegroham döntötte az ágyba, úgyhogy látogatásomat el kellett halasztani. Amikor azután az eltűnt kapitányról kezdtünk beszélgetni, megtudtam mindent, amit Loring urtól megtudhattam. Mivel Stanwickot nagyon jól ismertem, képes voltam az ismert előzményekből levonni a következtetést. Azonnal arra gondoltam, hogy a szerencsétlen ember talán épen azon a helyen követte el engesztelésül az öngyilkosságot, ahol meg akart ölni engem. Rábiztam a plébánosra, hogy intézkedjék minden szükséges irányban, magam meg postakocsin azonnal elindultam Maxlesworth felé, hogy kimenjek a Herne-erdőbe.

Mikor az országutról az erdő felé siettem, nem messze magam előtt két alakot vettem észre - egy férfit, aki az erdőkerülő lehetett, és egy fiatal fickót. Sokkal izgatottabb voltam, semhogy különösen ügyeltem volna rájuk; siettem előre az ösvényen, amely a tisztáshoz vezetett.

Sejtelmemben nem csalódtam.

A kapitány ott feküdt holtan a párbaj helyén s oldala mellett hevert egy véres beretva. Térdre rogytam a holttest mellett, hideg kezét kezembe vettem és hálát adtam Istennek, hogy felgyógyulásom első napján megbocsátottam neki.

Még mindig térdeltem, mikor egyszerre hátulról megragadtak. Talpra ugrottam és szemközt álltam az erdőkerülővel. Láttam, mikor az erdőbe siettem, gyanakodni kezdett és legényével együtt nyomon követett.

A ruhám véres volt és arcomon rémület tükröződött. A látszat világosan ellenem vallott; nem volt más választásom, mint hogy követtem az erdőkerülőt a legközelebbi vizsgálóbíró elé.

Az az utasítás, amelyet védőmnnek adtam, útját szegte annak, hogy a bíró, vagy halottkém formai eljárása ellen emelni szokott kifogások érvényesítésével küzdjön fölmentésemért. Csak azt kívántam, hogy tanuimat rendeljék be védőm irodájába s engedjék meg nekik, hogy ott a maguk módján elmondják azt, amit az igazsághoz híven jónak látnak rám vonatkozólag elmondani és azt kívántam, hogy védelmem csupán az így nyert bizonyító anyagra támaszkodjék.

Időközben természetesen fogva tartottak. Így aztán elérte a párbaj tragédiája tetőpontját: azzal vádoltak, hogy meggyilkoltam azt az embert, aki engem meg akart ölni.

Ennek az eseménynek a jelzésével végére jutottam annak, amit az ügy tisztázása végett szükséges volt elmondanom.

*

Megtartották a törvényszéki tárgyalást, amint ezt annak rendje és módja szerint a törvény és az igazságosság megkívánta. De az a bizonyítás, amely védőm irodájában lefolyt a tanúk kihallgatása folytán, csak formailag volt más, lényegében azonban nem, mint az, amely a törvényszék előtt folyt le. Védelmem annyira kielégítette az esküdteket, hogy a tárgyalás vége felé már türelmetlenek lettek és anélkül, hogy hosszabb tanácskozássra visszavonultak volna, „nem bűnös”-sel szavaztak.

Szükségtelen bizonyára elmondani, mire használtam föl legelőször fölmentésemet. Vajjon megérdemeltem-e azt az irigylésreméltó helyet, amelyet Berta véleménye biztosított számomra, arról nem én vagyok hivatva itélni. Rábizom erre vonatkozólag a döntést arra a hölgyre, aki most már nem Laroche kisasszony többé - ő rá, aki oly szeretetreméltó volt, hogy a feleségem lett.